

Wesele w pigułce

→ Geneza utworu

- inspiracją do napisania dramatu stało się wesele Lucjana Rydla z Jadwigą Mikołajczykówną z Bronowic, którą poznał w domu Tetmajerów (Włodzimierz Tetmajer ożenił się z siostrą Panny Młodej, Anną); świadkiem na ich ślubie był – obok Błażeja Czepca – Stanisław Wyspiański, przyjaciel pana młodego
- premiera dramatu odbyła się 16 marca 1901 r. w Teatrze Polskim w Krakowie

→ Elementy świata przedstawionego

- czas akcji dramatu: 1900 r., noc listopadowa
- miejsce wydarzeń: chata w podkrakowskich Bronowicach
- główni bohaterowie:
 - a) postacie realistyczne i pierwowzory: Gospodarz – Włodzimierz Tetmajer, przyjaciel Pana Młodego, malarz i działacz społeczny, od 10 lat mieszkający w Bronowicach; Pan Młody – Lucjan Rydel, poeta młodopolski; Dziennikarz – Rudolf Starzewski, redaktor naczelny konserwatywnej gazety „Czas”, adorator Zofii Pareńskiej (Zosi), po latach z powodu nieszczęśliwej miłości popełni samobójstwo; Poeta – Kazimierz Przerwa-Tetmajer, przyrodni brat Włodzimierza Tetmajera (Gospodarza), autor dramatu *Zawisza Czarny*; Panna Młoda – Jadwiga Mikołajczykówna, najmłodsza z sióstr, w 1900 r. miała ok. 16 lat; Gospodyni – Anna, najstarsza Mikołajczykówna, żona Tetmajera; Klimina – chłopka, mieszkanka Bronowic; Radczyni – Antonina Domańska, ciotka Lucjana Rydla, autorka powieści dla młodzieży, m.in. *Historii żółtej cizemki*; Maryna i Zosia – siostry Pareńskie (Zofia Pareńska w 1904 r. została żoną Tadeusza Boya-Żeleńskiego; Stanisław Wyspiański sportretował ją karmiącą trzymiesięcznego synka Stasia na obrazie *Macierzyństwo*); Haneczka – Anna Rydlówna, siostra Pana Młodego, zostanie pielęgniarką i działaczką społeczną, założycielka szkół pielęgniarstwa, współorganizatorka szpitali; Rachel – Pepa Singer, 19-letnia córka karczmarza, czytana erudytką, wyemancypowana Żydówka, złożyła przysięgę, że gdy Polska odzyska niepodległość, przejdzie na katolicyzm, i jej dotrzymała, prowadziła prywatną praktykę pielęgniarską; Żyd – Hirsz Singer, dzierżawił karczmę od księdza; Marysia – środkowa siostra Mikołajczykówna, zaręczona nieszczęśliwie z Ludwikiem de Laveaux; Wojtek – mąż Marysi, chłop z Bronowic; Czepiec – Błażej

Czepiec (nazwisko autentyczne), pisarz gminny, wuj Mikołajczykównien, świadek na weselu; Nos – pierwowzorem mogli być malarze Tadeusz Noskowski i Stanisław Czajkowski (bohater uosabia cechy krakowskiej bohemy artystycznej, naznaczony dekadentyzmem i przybyszewszczyzną); Jasiek – brat Mikołajczykównien, młody wiejski chłopak, drużba weselny; Dziad – stary żebrak podnajmujący się u chłopów do różnych robót; Isia – Jadwiga Tetmajerówna, córka Anny i Włodzimierza Tetmajerów, później malarka

- b) postacie symboliczne: Chochół – symbol uśpienia narodu polskiego; Stańczyk – błazen Jagiellonów słynący z mądrości i przenikliwości politycznej; Rycerz Czarny – niepokonany Zawisza Czarny z Garbowa, wzór cnót rycerskich, symbol chwały i potęgi narodu polskiego; Hetman – Franciszek Ksawery Branicki, hetman wielki koronny, targowiczanie, zdrajca; Upiór – Jakub Szela, przywódca rzezi galicyjskiej z 1846 r.; Wernyhora – legendarny ukraiński lirnik, autor proroctw, w których miał przewidzieć rozbiory i odzyskanie niepodległości przez Rzeczpospolitą; Widmo – malarz Ludwik de Laveaux, dawny narzeczony Marysi Mikołajczykówny, który wyjechał na studia do Paryża i tam zmarł na suchoty

→ Symbole

- Chochół
- chata bronowicka
- złoty róg
- złota podkowa
- czapka z pawimi piórami
- kaduceusz
- dzwon Zygmunta

→ Demitologizacja mitów

- raławickiego
- chłopca-Piasta
- chłopca „kolorowego bajecznie”
- solidaryzmu narodowego
- przywódczej roli inteligencji

→ Zagadnienia do interpretacji

- Stanisław Wyspiański jako artysta wszechstronny
- charakterystyka społeczeństwa polskiego w *Weselu*
- *Wesele* – dramat symboliczny
- polemika z polskimi mitami narodowymi
- teatr ogromny – wizja sztuki opartej na synkryzmie

→ Wybrane cytaty

• CZEPIEC

Cóż tam, panie, w polityce?
Chińczyki trzymają się mocno!?

Panowie, jakeście som,
jeżeli nie pójdziecie z nami,
to my na was – i z kosami!

Pon się boją we wsi ruchu.
Pon nos obśmiwajom w duchu. –
A jak my, to my się rwiemy
ino do jakiej bijacki.
Z takich, jak my, był Głowacki.
A, jak myślę, ze panowie
duza by już mogli mieć,
ino oni nie chcom chcieć!

• KSIĄDZ

Sami swoi, polska szopa,
i ja z chłopą, i wy z chłopą.

• PANNA MŁODA

Trza być w butach na weselu.

• PAN MŁODY

Jak się żenić, to się żenić!

• DZIENNIKARZ

Niech na całym świecie wojna,
byle polska wieś zaciszna,
byle polska wieś spokojna.

• GOSPODARZ

bardzo wiele, wiele z Piasta;
chłop potęga jest i basta.

• DZIAD

Bawiom, bawiom moiściewy,
a toć były dawniej gniewy!

• ŻYD

No, tylko że my jesteśmy
tacy przyjaciele, co się nie lubią.

• JASIEK

Zdoylem se pawich piór,
nastroilem pawich piór:
pawie pióra ładne,
pawie pióra kradną:
postawie se pański dwór!

• NOS

Piję, piję, bo ja muszę,
bo jak piję, to mnie kluje;
wtedy w piersi serce czuję,
straszenie wiele odgaduję:
tak po polsku coś miarkuję
szumi las, huczy las:
has, has, has.
Chopin gdyby jeszcze żył,
toby pił –
has, has, has,
szumi las, huczy las.

• POETA

A to Polska właśnie

My jesteśmy jak przekłęci,
że nas mara, dziwo nęci,
wytwór tęsknej wyobraźni
serce bierze, zmysły drażni;
że nam oczy zaszły mgłami;
pieścimy się jeno snami,
a to, co tu nas otacza,
zdolność nasza przeinacza:
w oczach naszych chłop urasta
do potęgi króla Piasta!

• CHOCHOŁ

Co się w duszy komu gra,
co kto w swoich widzi snach

Miałeś, chamie, złoty róg,
miałeś, chamie, czapkę z piór:
czapkę wicher niesie,
róg huka po lesie,
ostał ci sie ino sznur,
ostał ci sie ino sznur.

→ Ważniejsze inscenizacje i adaptacje

- 1963 – reż. Andrzej Wajda, Stary Teatr w Krakowie
- 1972 – reż. Andrzej Wajda, adaptacja filmowa
- 1977 – reż. Jerzy Grzegorzewski, Stary Teatr w Krakowie
- 1991 – reż. Andrzej Wajda, Teatr Narodowy w Warszawie
- 2000 – reż. Jerzy Grzegorzewski, Teatr Narodowy w Warszawie
- 2004 – reż. Wojciech Smarzowski, adaptacja filmowa
- 2012 – reż. Andrzej Seweryn, Studio im. Romany Bobrowskiej Radia Kraków, słuchowisko